

עין משפט
נר מצוה

יָד אֶמְצִי פִּי מִן הַמָּוֶל
שִׁמְעוּנִי הֵן יִתֶּנֶּנִּי
עֵשׂוֹן מִשְׁכָּנִי טוֹשֵׁעִי
כִּי מִן עֵשׂוֹן וְסִיחִי
בְּרוּ בִּי מִיִּשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ
טוֹשֵׁעִים עִם סִיחֵי אֵל
בְּרוּ אֶמְצִי שֵׁן הָאָדָם
טוֹשֵׁעִים עִם סִיחֵי יָד
יֵד מִי פִּינֵי הַמְּלֹכֹת
רְשָׁוֹת הַלֵּבֶן יִתֶּנֶּנִּי
עֵשׂוֹן מִשְׁכָּנִי טוֹשֵׁעִי
לֹא עֲשֵׂה רַחֲמִים
יֵד מִי פִּינֵי הַמְּלֹכֹת
מְכַרֵּה לֵב
לְאֹחַי קֵץ טוֹשֵׁעִים
רַחֲמִים עָלָי
יֵד מִן פִּינֵי מְלֵכֵי
שִׁמְעוּנִי הֵן יִתֶּנֶּנִּי
עֵשׂוֹן מִשְׁכָּנִי טוֹשֵׁעִי
כִּי מִן עֵשׂוֹן וְסִיחִי

כ ז ח ט מִי פִי מִהָּ
מִלּוֹה הִלֵּלֵי אֶסְמָה
עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה
עַתָּה פִּי מִהָּ
כא כב ט מִי פִי מִהָּ
שִׁבְתִּי הִלֵּלֵי אֶסְמָה
לֹאֲזִין אֶסְמָה עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה
שִׁי עֲשֵׂינָה ג
כג כד ט מִי פִי מִהָּ
מִקּוֹמוֹת הִלֵּלֵי אֶסְמָה
עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה
סִי רֵא עֲשֵׂינָה ג
כה כו ט מִי שֶׁסִּי ח
עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה עֲשֵׂינָה
וְעֲשֵׂינָה כה

הגהות הב"ח

(ח) תוס' ד"ה איכא כו'
קמא ובאזכרות הגיה:
(צ) ד"ה על כו' שמש לו
ולא: (ג) בא"ד לצטל
הלאו מאומה:

רבינו חננאל

אמר רב תיודא אמר
שמואל המלה
את חברו ל"י שנים
שביעית משמטת ואע"פ
דאמר שנים שנים
לדידי לא יגוש השתא
מיהא לא קרינ ביה לא
יגוש. ומסמינא לא האה
דאזא אמודין כמה דאם
רצח ליתן ויהא בידו אלף
כ"י בליתם מבינ דע
שטלים יום יומין ליתם
מיכן ועד עשר שנים ואי
אמרת מלכות לעשר שנים
שביעית משמטתו כחלו
אלף וזו בעי לשלומי
דאזא אפסר דע
שנים אלא פמישה. ודעה
ל' רבה ואמר מתני'
במלכות והשכנו א'
במסור שטרותיו לבי"ח
דכי האי גונא (המלה)
לעשר שנים אינו משמט
לעל המלה את חברו על
ומשכן והמסור שטרותיו
לבי"ח א' משמטן. ואמר
רב תיודא אמר שמואל
המלה את חברו על מנת
לעשר תשמטן שביעית
כו'. ואסקי' אמר רב עליו
לדידי מפרשאי ל' מינה
דמר שמואל על מנת ששני
ל' על תנאח און לו עליו
אנא על מנת שאין בו
תנאח. הרי י' על מנת
אבא נמי על מנת שאין

תשמטנו שביעית אין שביע
מילי מדכתיב קרבה שנת
שהן חשובין כשנה דאמר
רב ג' לוגין מים שנפל לת
מיקרי. איני והתני ר' חייא

(א) לפינוי הגירסא רבא: (ב)

22

אִיכָא דאמרי המלוה חבירו (בשטר) לְעֶשֶׂר שָׁנִים אֵין שְׁבִיעִית משמשת. אומר ר"ת הלכה כלישנא בתרא דה"נ מתני' מסייע ליה וקשיא ללישנא קמא ⁽⁶⁾ ובאזהרות הגיה ר"ת ⁽⁷⁾ זמן עשר ⁽⁸⁾ (כסף) כי ילזו ולא במשפט בחאי ימיו יעוצנו:

המוסר שמרותיו לב"ד. פירש

הקונט' דהיינו פרוחזן
וולא גראה דהא צמסכת שביעית
(פ"י מ"ב) תני המוסר שטרותיו לז"ד
והדר קתני פרוחזן אינו משמט
אלמלא תרי מיני ניהו לך גראה
דתרי מיני ניהו ומוסר שטרותיו
לז"ד מנדאורייתא אינו משמט:
ושמואל אומר אין לו עריו
אונאה. וא"ת מי
דמי הכא השביעית ודאי עקר אכל
התם מי יימר דעקר כדאמר' צהוזב
(ב"מ דף נא: ז') שמאל יהא צו אונאה
ויי' דהיינו מי יימר דעקר שמא
יפרע לו קודם:

על מנת שאין בו אונאה הרי יש

ב' אונאה. פ"י הקונטרס על
מנח"כ' כלומר אני מצטייך מאונאה
שאין צו והרי יש צו אונאה דהויא
מקח טעות שכתב (ו) לא נראה דהיכי
מדמה ה"נ על מנח"כ שלא תשמעני
שציעית שציעית משמעתו והתם לא
שייך טעמא דמקח טעות ולכן פ"י
רש"ם ע"מ שאין צו אונאה משמע
שלא יחול איסור לאו דלא תונו על
המקח וע"כ הוא חל שאין יכול
לצטל (א) מאותה אונאה ע"מ שאין לך
עלי אונאה כלומר שלא תחבט לי
האונאה אלא תמחול לי תנאו קיים
וה"נ על מנח"כ שלא תשמע שציעית
כלומר שלא יחול איסור שציעית אם
אקח ממך אחר השמטה שציעית
משמעו והשתא ניחא שכן שוין:
אמר

לו עליו אונאה על מנת שאי
שלא תשמטני בשביעית אין ע
שביעית משמטתו תנא ¹⁰ המל
מל' יום סבר רבה בר בר חננ
עבד איניש דטרח דכתב שט
אמר ליה רב הכי אמר חביב
תניא נמי הכי המלוה את חביו
אחד המלוה בשטר ואחד המ
תיתיב ¹¹ אכרעך עד דמפרשו
רבנן המלוה את חבירו סתם א
בשטר ואחד המלוה על פה א
ממשמע שנאמר קרבה שנת
תלמוד לומר שנת השמטה ל

וְזוֹ הַמְּלוּחַ אֶת חֲבִירוֹ סָתַם שְׂאִי
 וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב הֵפֵי
 חֲבִית א"ל זֶה חֲבוֹר זֶה אֵינוֹ
 וּמֵרָאִיָּהוּ כְּמֵרָאִיָּהוּ יֵין וְנָפְלוּ לְמֶמְקָה
 בְּמֵי צִבְעַ פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקוּהָ בִּי
 רַבִּי חִיָּא הוֹרִידוּ אֶת הַמְּקוּהָ

ת משמטתו על מנת שאין השביעית משמטתו שבע איני יודע שהיא שנת השמטה מה ת"ל שנת השמיטה שלשים יום בשנה חשובים שנה: אמר רב הפותחין קורטוב יין (ומראהו) [ומראהו] כמראה יין ונפליהו וזרדו את המקוה. כלומר ג' לוגין מים שנפל לתוכו

וְהָיָה גִירְסַת רַבֵּינוּ וְהָיָה דְּעַל מִנְתָּ שְׁלֵל תִּשְׁמִיעֵנוּ (בְּצִנּוּן הַפְּעִי

כיצד העדים פרק ראשון מכות

[illegible]

שֶׁהִתְקִין הֵלֵל שְׁכֵמוֹת צוֹ מוֹסְרֵי לֶכֶס
 פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי הַדִּיּוּנִין שֶׁבִּמְקוֹס פְּלוּנֵי
 שָׁכַל חֹזֵב שִׁישׁ לִי שֶׁאֲנִי כָּל זֶמֶן
 שֶׁאֶרְכֶּה (8) **אִין מִשְׁמִיטִין**. דְּלֹא קִרְיִין
 בִּיהַ לֹא יִגּוֹשׁ שְׁהֵרִי אֵלֶּי מוֹדֵב
 כְּלוֹם: **לְדוּדֵי מִיפְרָשָׁא לִי כּוֹ אִין לוֹ**
עֲלִיו אֹנוּחָא. שֶׁהִתְנַה עַל מַה שְׁכֵּמוֹ
 בְּתוֹרָה תִּנְאוּ קִיִּים וְאֵם אִמֵּר לוֹ עִ"מ
 שֶׁאִין צוֹ אֹנוּחָא אִין זֶה מִתְנֶה שִׁימְחֹל
 לוֹ אֹנוּחָתוֹ אֲלֵא הוּא הִתְנֶה עֲמוֹ
 שְׁאִינוֹ אֹנוּחָה בִּמְכַר זֶה וְהֵרִי אֵנוֹ
 רֹאשׁ: שִׁישׁ צוֹ אֹנוּחָה וְהֵרִי אֵנוּחָה
 שֶׁמוֹחֵל דִּישׁ לוֹ עֲלִיו אֹנוּחָא. הִ"א אִם
 אִמֵּר לוֹ שֶׁיִּזְוֶה הַלּוּנִי עַל מִנֵּת שֶׁלֹּא
 תִּשְׁמַטְנִי אֲתָה בְּצִדְעִית תִּנְאוּ הוּא
 זֶה וְעַפ"שׁ שֶׁהִתְנֶה עַל מַה שְׁכֵּמוֹ
 בְּתוֹרָה תִּנְאוּ קִיִּים אֲבָל אֵם אִמֵּר לוֹ
 עַל מִנֵּת שֶׁלֹּא תִּשְׁמַטְנִי בְּצִדְעִית
 הַצִּדְעִית אֵינֶה מוֹסְרָה בִּדְרוֹ הַתְּנוּת
 שֶׁלֹּא תִּהְיֶה הַצִּדְעִית מִשְׁמַטָּה לְפִיכָּךְ
 אִין כֹּאן תִּנְאוּ: **חִזְבִּי**. תִּרְגּוֹס שֶׁל
 דוּדֵי. רִבִּי חִיָּא אֲחִי אֲבִיו הִיא:

שהוא כוונ. שקרויה שנה: הפסח
צום ה'זואר. שעשה פה לחלוק
חדש: חייב שתיקן כלי. האי דנקט
לה הכא משום דאמר רב יהודה לעיל
המלוה את חצרו לעשר שנים כו'
ואותביה רב כהנא נקט נמי לכולהו
הנן מילי דשעמין דלמאריהו רב
יהודה ואותביה רב כהנא: ובי מה
בין זה למגופס הכזים. דלמארינן
בפרק חצית ששצרה (שם דף קמז.)
דמתי ראשה בשצת בסיף לפסוח
את הכזית: זה. דצית ה'זואר היה
חיבור הלכך פתח תיקון חדש הוא זה
אבל המגופס אע"פ שהיה טוהה ועל
פי הכזית צטיט את זה חיבור והוה
לה כפתוחה ועומדה: חסר קורטוב.
לא גרסינן ברב יהודה: לא פסלוהו.
זיל בטר חזותא ויין אינו פוסל את
המקוה ופסול מקוה בזמים שאזינן
מדבצנן הוא: והפני ר' חייל. שלשת
לוגין מים שפכל לתוכן קורטוב יין
ומאריהן כמראה יין ונפלו למקוה:
הורידו את המקוה. מהכשרו לפסול:
הא ר' יוחנן בן גורי. בר כרבי
יוחנן בן גורי דלזיל בר חזותא:
חסר

הַחֵרֶת שֶׁהָיָא כּוּז וְאִיזוּ
שְׁלֹשִׁים יוֹם^א דְּאָמַר מֶר שְׁלֹשִׁים יוֹם בִּשְׁנָה חֲשׁוֹב שְׁנָה
יֵיב חֲמַאֵת מִתְקִיף לֵה רַב כְּהֵנָּה וְכִי מָה בֵּין זֶה לִמְגוּפַת
מֶר רַב שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין מִים שְׁנַפֵּל לְתוֹכֵן קוֹרֵטוֹב שֶׁל יֵין
רַב כְּהֵנָּה וְכִי מָה בֵּין זֶה לְמִי צִבֵּעַ דִּתְנֵן^ב יוֹסִי אֹמֵר
תָּם מִיָּא דְּצִבְעָא מְקָרִי הֵכָּא חֲמֵרָא מְזִיגָא מְקָרִי וְהִתְנִי
רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן גּוּרִי הָא רַבְנָן דִּתְנֵן^ג שְׁלֹשֶׁת לִוְגִין מִים
חֲסֵךְ

והיה כי רשאי לתובעו פחות מל יום אחד, חייב בשטר ואחד מלוה על פה. מנא הני
 תוספת השבוע ואילו היה זה המלוה את חברו סתם שאין רשאי לתובעו פחות מל יום
 אחד. ואינו דומה למגופת החבית שמורה כי זה חבירו ומגופת החבית אינה חבירו. אמר
 ופוסלין בב' לוגין הדתם יצא בעצמא מיקרו והומין זה שפוסלין המקוה כתב חמרא מוזיא
 וסרת ארן בר דאמר כר' יוחנן ב' לוגין ב' חייא כרבנן דהנן (שם פ"ג מה"ג) ל' לוגין

לחמה הלזיה את החוב בשביעית. כי שביעית הוא כמו בשביעית כדכתיב והשביעית תשמטנה (שמות כג יא):

מסורת הש"ס

(א) שבעת פיי מ"ב גיטין
(ב) וקדושין ט"ז (ש"ק)
(ג) ז"ל חבובים פד'
(ד) (ב"מ כ"א: ס) ס"א לר'
(ה) (תוספות ד"מ פקדן י'
(ו) וקדושין ל"ז (ש"ק)
(ז) (עמ"ש חו"ס טור כד'
(ח) פירוש אמר שמואל וכו'
(ט) פירוש על דא (ה) ו'
(י) מהרש"א (י"ד נדסה מד'
(יא) (ה) שם מה'
(יב) שיעורב כט: מקואו' פיי
(יג) חולין כו: מקואו' פיי
(יד) (דברים טו)
(טו) שבעת פיי מ"ד'
(טז) רש"י המלוה ע"מ'
(יז) (יומא מנאר' הניס' ד"ב'
(יח) קמה: ד"ה ואין שבעת
(יט) (ד' ש"מ) (ק) רש"ל

תורה אור השלם

1. וְהָ דָּבָר הַשְׁמֹטָה
שְׁמֹטוּ כָּל בְּעַל מִשְׁה יָדוֹ
אֲשֶׁר יֵשֶׁה בְּרַעְיוֹ לֹא
יִגְשׁ אֶת רַעְיוֹ וְאֵת אֲחִיו
כִּי קָרָא שְׁמֹטָה לָּיו׃
דברים טו ב

2. הַשְׁמֹר לָךְ פֶּן יִזְחֶה
לְךָ עֵם לִבְּךָ בְּלִיצֵּל
אֲדַמֵּר מִקְרָבָה שְׂרָעָה שְׂשֻׁבָּה
לְשֹׁנָה הַשְׁמֹטָה רַעְיוֹת הַעֵינָה
בְּאֲחִיו הָאֲבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן
עֵלָיו וְקָרָא עֲלָיו אֵל ׀
וְהָיָה בָּךְ חֲטָא׃
דברים טו ט

מוסף רע"י

על מנת שאין לך עלר.
אורנאה. אומר אין
 ענין דין אונאה אמר לך
 (כתובות 19). יש
 ענין עליו אורנאה. דמנא
 ענין על מורה אורא אל
 (שם). על מנת שאין בו
 אורנאה. אם אמר בלשון
 אומר לן שכן ממילא אונאה
 שנית צריעה אונאה.
 דעל מנת שאין בו אונאה
 אמר וברי סי' ו' ומקח
 עשועות נמי היו ואם
 (לר"ח) חזר לגמרי רב"ש
 הפרותה בית
 אורנאה. על מקח
 למתחלה חייב חטאת
 קמשי ליה מנא
 חייבי תוס' מכה כעשר
 גמר מלאכה (שבת
 מה בין דו
 בלגמרי חבתי. דמן
 ענין (קמ' מנא חז' אל
 חטאת ומנא רבא
 חטאת ומנא רבא
 חטאת) (שם). וזה
 אינו חיבור. מופס אינא
 חטאת ענאו ומופס
 שגרוקן בו אינו חטאת
 חטאת שיהי לניטל עומד,
 כנאורא כולו חטאת
 (שם).